

Beschermde flora en fauna

Schutterspark te Brunssum

Pompgebouwen

Quickscan in het kader van de Flora- en faunawet

Fase 1

Door:
Bart Hendrixx

ECOLOGICA

In opdracht van:
Ingenieursbureau Oranjewoud b.v.

Augustus 2009

Colofon

Door:
Ecologica
Rondven 22
6026 PX Maarheeze
tel: 0495 - 46 20 70
fax: 0495 - 46 20 79
info@ecologica.eu
www.ecologica.eu

In opdracht van:

Ingenieursbureau Oranjewoud b.v.
T.a.v.: ir. M.M.T.C. Caris
Postbus 17
6160 AA Geleen

Projectnummer: P2009/52

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en auteurs.
Ecologica is niet aansprakelijk voor directe of gevolgschade die voortvloeit uit toepassing van de conclusies, aanbevelingen en resultaten uit dit rapport en overige werkzaamheden van Ecologica. Opdrachtgever vrijwaart Ecologica in deze tevens voor aanspraken van derden.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	3
VOORWOORD	4
1. INLEIDING.....	5
1.1. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming	5
1.2. Onderzoeksaanpak.....	7
2. GEBIEDSBESCHRIJVING.....	9
3. GEPLANDE MAATREGELEN	12
4. BESCHERMDE FLORA EN FAUNA.....	13
5. CONCLUSIES.....	16
6. AANBEVELINGEN.....	17
BRONNEN.....	18

VOORWOORD

In verband met de ‘opwaardering’ van een viertal oude pompgebouwen in het Schutterspark te Brunssum is een quickscan uitgevoerd om de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten dieren en planten in het kader van de Flora- en faunawet vast te stellen. De resultaten van dit onderzoek geven aan of de geplande maatregelen nadelig kunnen zijn voor beschermde planten of dieren. Zo ja, dan wordt aangegeven voor welke soorten ontheffing moet worden aangevraagd.

Opdrachtgever van het project is Ingenieursbureau Oranjewoud b.v., contactpersoon is M.M.T.C. Caris. Vanuit Ecologica zijn de werkzaamheden uitgevoerd door Bart Hendrikx.

1. INLEIDING

Er is een quickscan uitgevoerd om de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten dieren en planten in het kader van de Flora- en faunawet vast te stellen. Dit gebeurt in verband met de opwaardering van vier oude pompgebouwen in het Schutterspark te Brunssum. Naast de aanwezigheid van beschermde soorten wordt bepaald of voor deze soorten een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is. De resultaten van dit onderzoek geven aan of geplande maatregelen nadelig kunnen zijn voor beschermde planten en dieren. Dit rapport doet verslag van fase 1 van het flora- en faunaonderzoek.

1.1. Flora- en faunawet en ruimtelijke planvorming

De bescherming van specifieke soorten is in Nederland geregeld via de Flora- en faunawet (1 april 2002). Dit is een raamwet gebaseerd op reeds bestaande Nederlandse soortbeschermingswetten en zorgt voor de implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Doel van de Flora- en faunawet is dan ook om het voortbestaan van honderden van de 40.000 in Nederland voorkomende planten- en diersoorten te garanderen. Onder de beschermde soorten vallen voor het grootste deel alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en een groot aantal vissen. Daarnaast nog redelijk wat planten en enkele veelal zeldzame ongewervelden en schaal- en schelpdieren die niet onder de Visserijwet vallen.

Consequentie van deze wet is dat een ontheffing moet worden aangevraagd als door activiteiten een beschermde soort of leefgebied van een beschermde soort kan worden aangetast. Ruimtelijke ingrepen hebben verschillende consequenties. Zo kan er o.a. verstoring, versnippering of vernietiging van leefgebieden optreden. Een activiteit in het projectgebied kan daarnaast ook directe en indirecte negatieve effecten hebben op beschermde soorten in de omgeving.

Vertraging in het planproces hoeft niet plaats te vinden indien tijdig wordt gestart met onderzoek in het kader van de ontheffingsaanvraag. Ook kan de procedure worden vereenvoudigd door de planning van de werkzaamheden af te stemmen op de periode waarin de soorten het minst kwetsbaar zijn. Zo kunnen de negatieve effecten van de maatregelen tot een minimum worden beperkt.

Verbodsbepalingen:

Iedere initiatiefnemer voor een ruimtelijke ingreep heeft de plicht zich te houden aan de verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet. Globaal komt het er op neer dat alle handelingen die een negatieve invloed hebben op beschermde soorten in principe verboden zijn (zie kader 1).

Daarnaast heeft iedere initiatiefnemer ook een zorgplicht. Dit houdt in dat iedereen betrokken bij het

Kader 1

Samenvatting van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet:

- Het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten;
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

project zó dient te handelen, of juist deze handelingen na te laten, dat de in het wild voorkomende plant- en diersoorten daarvan géén of zo min mogelijk hinder ondervinden.

In bijna ieder projectgebied is wel een beschermde soort aanwezig of te verwachten, omdat er ook zeer algemene soorten beschermd zijn. Dit betekent dat de hierboven genoemde verbodsbepalingen daarom vrijwel altijd van toepassing kunnen zijn op elk project. Concreet houdt dit in dat er dus vrijwel altijd een onderzoek moet worden uitgevoerd waarin wordt vastgesteld of negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten.

AMvB artikel 75

Op 23 februari 2005 is de “AMvB artikel 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. De beschermde soorten van de Flora- en faunawet worden in de AMvB in drie verschillende beschermingsniveaus verdeeld: streng beschermde soorten, algemene soorten en overige soorten (zie kader 2) (LNV, 2005).

Kader 2

streng beschermd	bijzondere beschermde soorten die staan in bijlage 3 van de AMvB (incl. Rode lijst categorie bedreigd, ernstig bedreigd of verdwenen) en/of in de Habitatrictlijn op bijlage 4.
overig beschermd algemeen	soorten die niet onder niveau 1 en 3 vallen. zeer algemene soorten (genoemd in de bijlage van de AMvB).

De AMvB regelt een vrijstelling voor algemeen voorkomende beschermde soorten voor drie categorieën van activiteiten:

- bestendig beheer en onderhoud
- bestendig gebruik
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Als de maatregelen onder één van deze categorieën vallen, is een ontheffingsaanvraag voor algemene beschermde soorten niet nodig. Als er volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, is ook geen ontheffing nodig voor de normaal beschermde (overige) soorten. Voor vogels moeten de maatregelen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, ofwel er moet worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Alleen voor streng beschermde soorten is vrijwel altijd een ontheffing nodig. Ook als de maatregelen niet vallen onder de bovengenoemde drie categorieën is altijd een ontheffing nodig.

Toetsing

Het verschil tussen de beschermingsniveaus zit verder in de toetsing die plaatsvindt om de ontheffingsaanvraag te beoordelen. Deze is veel uitgebreider bij streng beschermde soorten en bij vogels. Bij de zeer algemene soorten en overige beschermde soorten wordt alleen getoetst of de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Voor streng beschermde soorten en vogels wordt een uitgebreide toets uitgevoerd, die globaal bestaat uit:

- de maatregelen mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.
- er is geen alternatief voor de maatregel.
- met de maatregel wordt een maatschappelijk belang gediend, conform een specifieke lijst.
- er moet zorgvuldig worden gehandeld.

Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (=LNV) toetst een ontheffingsaanvraag eerst op volledigheid en legt de aanvraag voor inhoudelijk advies voor aan de regiodirectie van LNV. LNV beoordeelt vervolgens op juistheid en actualiteit van verspreidingsgegevens, effectinschatting, gevolgen van de ingreep voor de gunstige staat van instandhouding van de betreffende beschermde soorten, maar ook het verkennen van alternatieven en het afwegen van belangen (Broekmeyer et al., 2003). Dit advies wordt vervolgens voorgelegd bij Dienst Regelingen, die wel of niet de ontheffing

verleent. Dienst Regelingen neemt in principe binnen 8 weken een besluit over de ontheffingsaanvraag. Deze termijn kan verlengd worden tot 6 maanden wanneer daar aanleiding toe is. De praktijk van de afgelopen jaren wijst uit dat een termijn van 5-6 maanden regelmatig voorkomt.

1.2. Onderzoeksaanpak

Omdat vooraf niet kan worden voorzien of ontheffingsaanvragen nodig zijn, valt de aanpak uiteen in twee fasen. Indien geen ontheffingsaanvraag noodzakelijk is, hoeft fase 2 niet te worden uitgevoerd. Dit rapport doet verslag van fase 1 waarin wordt onderzocht voor welke ingrepen een ontheffingsaanvraag nodig is.

Fase 1:

1. Gebiedsbezoek

Gedurende een gebiedsbezoek op 5 augustus 2009 is een overzicht opgesteld van aanwezige biotooptypen en beplantingen met hun omvang. Waarnemingen van beschermde soorten zijn genoteerd. Een gebiedsomschrijving wordt weergegeven in hoofdstuk 2.

2. Uitvoeringsmaatregelen

Er is kort omschreven welke maatregelen in het plangebied zullen plaatsvinden en, voor zover bekend, in welk seizoen ze zullen worden uitgevoerd. Op basis hiervan is gekeken op welke soortgroepen effecten te verwachten zijn. Een beknopt overzicht van de maatregelen wordt gegeven in hoofdstuk 3.

3. Bronnenonderzoek

Omdat één gebiedsbezoek onvoldoende is om een volledig beeld te krijgen van de aanwezige beschermde flora en fauna is tevens een bronnenonderzoek uitgevoerd naar beschikbare veldgegevens. Alle verzamelde gegevens zijn meegenomen in de analyse.

4. Interpretatie voorkomen beschermde soorten

Aan de hand van de aanwezige biotopen en biotoopkwaliteit is ingeschat welke beschermde soorten in het onderzoeksgebied aanwezig zijn, naast de waargenomen soorten. Dit is gedaan op basis van 'expert judgement'. Het gaat hier om soorten die daadwerkelijk voorkomen op de locaties waar de maatregelen effect op kunnen hebben. Ook is bekeken of indirecte effecten te verwachten zijn. Aangegeven is of locaties gebruikt worden als permanent leefgebied, foerageergebied, overwinteringsgebied etc. Een overzicht van alle waargenomen en te verwachten beschermde soorten is te vinden in hoofdstuk 4. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk is, wordt dit geadviseerd.

5. Inschatten noodzaak ontheffingsaanvraag

Per aanwezige of te verwachten soort is aangegeven onder welk beschermingsniveau deze valt. Tenslotte wordt beknopt aangegeven wat de te verwachten effecten van de maatregelen op de aanwezige beschermde soorten zijn. Op basis hiervan wordt ingeschat of een ontheffingsaanvraag nodig is.

Fase 2:

6. Maatregelen en maatschappelijk belang

In deze fase is het nodig de maatregelen en de periode waarin de maatregelen zijn gepland concreet uit te werken en te motiveren.

Indien soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd streng beschermd zijn, moet ook gemotiveerd worden wat het maatschappelijk belang is van de ingrepen. Bovendien moet de locatiekeuze dan ook nader worden gemotiveerd (ontbreken van alternatieven).

7. Effecten op beschermde soorten

Op basis van de onderzoeksgegevens moet verder worden uitgewerkt wat de effecten zijn van de uit te voeren maatregelen op de aanwezige beschermde flora en fauna, op individueel niveau en op populatieniveau. Hierbij moet rekening gehouden worden met drie aspecten, namelijk de populatieomvang, het verspreidingsgebied en de natuurlijkheid van de situatie.

8. Mitigatie en compensatie

Indien er significante effecten op aanwezige beschermde soorten zijn te verwachten, moet worden aangegeven hoe deze effecten kunnen worden verzacht (= mitigeren). In tweede instantie moet er gekeken worden naar compensatie indien mitigerende maatregelen onvoldoende zijn.

Indien van toepassing zullen de resultaten van de analyses van fase 2 in een vervolgrapport worden verwerkt, dat dient als toelichting op de ontheffingsaanvraag.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

Ligging

Het onderzoeksgebied betreft vier oude pompgebouwen en de directe omgeving ervan in het Schutterspark te Brunssum. Het onderzoeksgebied ligt in het kilometerhok met de Amersfoortcoördinaten 197-328.

Figuur 1: onderzoeksgebied (rood omlijnd).

Beschrijving

Het onderzoeksgebied betreft vier oude, aan de buitenzijde zeer verpauperde pompgebouwen die zijn gelegen binnen het Schutterspark te Brunssum. De gebouwen worden omringd door een ruige vegetatie bestaande uit grote brandnetel en andere algemene ruigtekruiden als gewone berenklauw, fluitenkruid en diverse grassen. De gebouwen waren ten tijde van het veldbezoek voor een groot deel in gebruik als kunstatelier of expositieruimte. De goten en buitenmuren van de gebouwen zijn erg verwaarloosd. Op plaatsen waar de dakgoot lek is of deels ontbreekt groeien varens op de vochtige muren. Aan de dakzijde van de muren zijn op de kopse zijden van de gebouwen veel muurvarens (*Asplenium ruta-muraria*) aanwezig. Op een enkele plek zijn er zelfs jonge boompjes op de dakrand te vinden. Het eerste gebouw is aan de westzijde vrijwel geheel begroeid met klimop. De omgeving van het onderzoeksgebied bestaat uit gemengd bos dat druk recreatief gebruikt wordt.

Foto 1: voorzijde pompgebouw met klimopbegroeiing

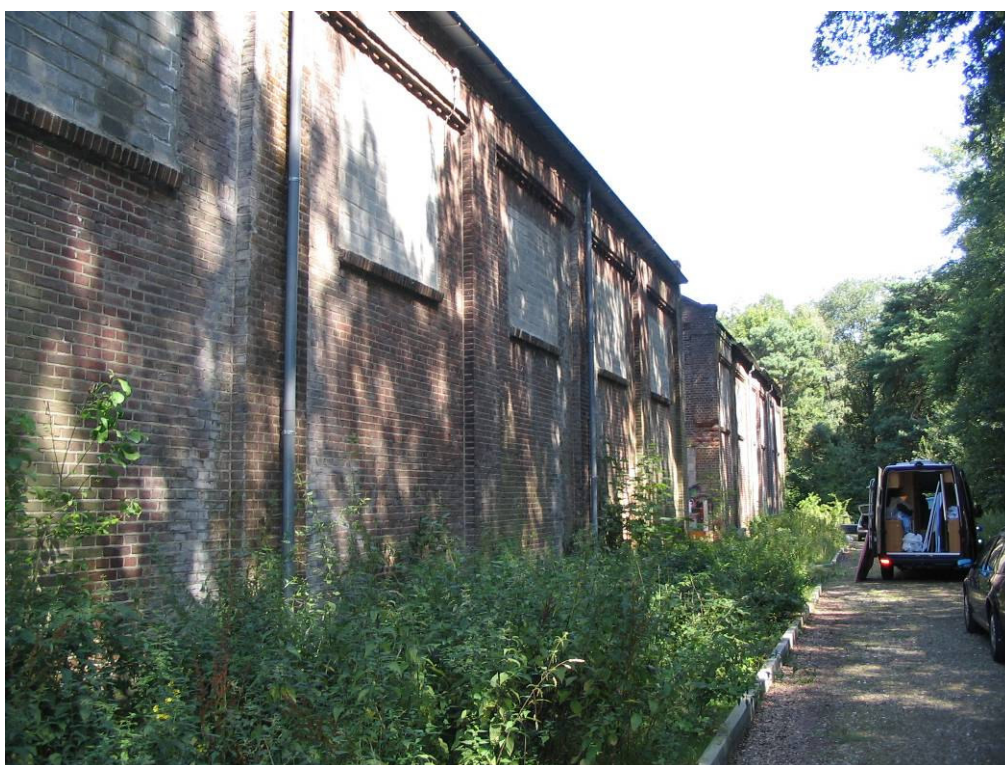

Foto 2: zijde pompgebouwen

Foto 3: dakrand met muurvarens

3. GEPLANDE MAATREGELEN

De vier pompgebouwen worden opgewaardeerd. Gezien de staat van de gebouwen zal dit onder andere betekenen dat er in ieder geval werkzaamheden zullen worden uitgevoerd aan de buitenmuur, dak en dakgoten.

In het kader van de wetgeving vallen de maatregelen onder de categorie ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (AMvB art. 75).

Indien een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is (fase 2), moeten de maatregelen meer in detail worden beschreven en moet worden aangegeven wanneer iedere maatregel wordt uitgevoerd.

4. BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

Algemeen

In dit hoofdstuk worden alle beschermde soorten genoemd die in het onderzochte gebied of in de directe omgeving zijn waargenomen of te verwachten. Het betreft hier soorten die voorkomen in de biotopen die bij de gebiedsbeschrijving zijn genoemd. Er worden geen indirecte effecten verwacht op strenger beschermde soorten buiten het onderzoeksgebied.

Verspreidingsgegevens

Er is vooral gebruik gemaakt van eigen waarnemingen en inschattingen. Op waarneming.nl zijn geen relevante gegevens gevonden. Verder is de algemene literatuur geraadpleegd.

Toelichting

In de volgende paragrafen worden per soort steeds de volgende gegevens vermeld:

- Naam
- Jaar Het meest recente jaar waarin de soort daadwerkelijk is waargenomen
- Gebiedsfunctie De functie die het gebied heeft voor de betreffende soort.
Onderscheiden worden:
Flora
 - Mogelijke groeiplaats
 - Groeiplaats
Fauna
 - Mogelijk leefgebied
 - Waarschijnlijk leefgebied
 - Leefgebied
 - Mogelijk foerageergebied
 - Waarschijnlijk foerageergebied
 - Foerageergebied
- Beschermingsstatus
 - FF 1 = Algemeen
 - FF 2 = Beschermd
 - FF 3 = Streng beschermd

In de paragrafen wordt ook ingegaan op de waargenomen en te verwachten beschermde soorten per soortgroep. Bij zoogdieren wordt apart ingegaan op grondgebonden zoogdieren en vleermuizen, vanwege hun verschil in leefwijze en daarmee te verwachten effecten van de maatregelen. Er wordt per soortgroep gemotiveerd of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is en zo ja, voor welke soorten.

Planten

Tijdens het veldbezoek is alleen net buiten de grenzen van het onderzoeksgebied één beschermde plantensoort aangetroffen. Dit betrof de brede wespenorchis. Er zijn geen beschermde muurvarens aangetroffen.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
brede wespenorchis (<i>Epipactis helleborine</i>)	-	mogelijke groeiplaats	x		

Voor de aangetroffen en te verwachten soorten geldt een algemene vrijstelling (art. 75 Flora- en faunawet) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zoals hier het geval is.

Grondgebonden zoogdieren

Gezien de ligging in een groene omgeving is te verwachten dat meerdere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten het gebied als deel van hun leef- en/of foerageergebied gebruiken. Onderstaande tabel geeft een overzicht van aangetroffen of te verwachten soorten beschermde grondgebonden zoogdieren.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
dwerfspitsmuis (<i>Sorex minutus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
huisspitsmuis (<i>Crocodyrus russula</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
mol (<i>Talpa europaea</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
steenmarter (<i>Martes foina</i>)	-	mogelijk leefgebied		x	
veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	-	waarschijnlijk leefgebied	x		
vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		
wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	-	mogelijk leefgebied	x		

De te verwachten beschermde grondgebonden zoogdieren zullen vooral te maken krijgen met verstoring. Voor kleinere soorten, zoals muizen en mollen, kan door berijding en vergraving van het terrein ook leefgebied verloren gaan. De strenger beschermde steenmarter kan de spouw en andere ruimtes in één van de gebouwen gebruiken als verblijfplaats. De overige soorten zullen met name het omringende groen (en het overige park) als leef- en foerageergebied hebben. Met uitzondering van de steenmarter zijn de te verwachten zoogdieren algemene beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling (art. 75 Flora- en faunawet) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zoals hier het geval is. De steenmarter is echter strenger beschermd. Als gevolg van de maatregelen wordt het gebouw waarschijnlijk ongeschikt als (potentiële) verblijfplaats. Nader onderzoek naar het terreingebruik van de steenmarter wordt aangeraden.

Vleermuizen

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen bomen met holtes aanwezig. Binnen het Schutterspark zijn deze echter ongetwijfeld aanwezig. Aangezien de pompgebouwen over spouwmuren beschikken en er volop invliegmogelijkheden zijn kan de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet worden uitgesloten. Bovendien liggen de gebouwen in zeer geschikt foerageergebied. De maatregelen hebben echter geen effect op eventuele vaste vliegroutes en het foerageergebied.

In de onderstaande tabel zijn de te verwachten soorten weergegeven.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	-	mogelijk leefgebied			x
laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	-	mogelijk leefgebied			x
rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	-	mogelijk foerageergebied			x
ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	-	mogelijk foerageergebied			x
watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)	-	mogelijk foerageergebied			x

Nader onderzoek naar het de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen wordt aangeraden. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden in de maand juni (kraamkolonies) en september (paarverblijven).

Vogels

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen zogenaamde vaste nesten aangetroffen. Dit zijn nesten die meerdere jaren worden gebruikt zoals de nesten van reigers, roofvogels, spechten, uilen en kraaiachtigen. Deze nesten zijn jaarrond beschermd. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn deze in de vorm van spechtengaten wel aanwezig.

Wettelijk gezien kan er voor broedvogels binnen het broedseizoen vrijwel nooit een ontheffing worden verleend. Daarom is het van groot belang met deze dieren rekening te houden. Dit betekent dat graafwerkzaamheden en maatregelen waarbij vegetatie of bebouwing wordt verwijderd in principe buiten het broedseizoen plaats moeten vinden. Daarnaast moet er voor worden gewaakt dat er zich in de kale situatie geen broedgevallen voordoen zolang er nog maatregelen genomen moeten worden.

Amfibieën

Binnen het onderzoeksgebied is geen open water aanwezig. Naburig water is vishoudend of betreft stromend water zonder beschutting en is zodoende nauwelijks interessant voor amfibieën. Het onderzoeksgebied is derhalve niet interessant voor amfibieën en zal hoogstens door een enkel zwervend individu worden bezocht. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Naam	Jaar	Gebiedsfunctie	FF 1	FF 2	FF 3
alpenwatersalamander (<i>Triturus alpestris</i>)	-	zwerver		x	
bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	-	zwerver	x		
gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	-	zwerver	x		
groene kikker (<i>Rana esculenta synklepton</i>)	-	zwerver	x		
kleine watersalamander (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	-	zwerver	x		

Reptielen, vissen en ongewervelden

Gezien de biotoopvoorkeur en verspreidingsgegevens zijn deze soortgroepen in het onderzoeksgebied niet te verwachten. In het omringende gebied zijn deze mogelijk wel aanwezig. De maatregelen hebben echter geen effect op eventueel aanwezige beschermde soorten of betreffen algemene beschermde soorten waarvoor in het kader van de werkzaamheden een algehele ontheffing geldt. Nader onderzoek of ontheffing is dan ook niet nodig.

5. CONCLUSIES

Planten

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten aangetroffen op of in de directe omgeving van de gebouwen. Buiten het omheinde terrein is wel de algemene beschermde brede wespenorchis aangetroffen. De aangetroffen en te verwachten soorten betreffen echter alleen algemene beschermde soorten waarvoor in het kader van de werkzaamheden een vrijstelling geldt.

Zoogdieren

Mogelijk heeft de steenmarter een verblijfplaats in één van de gebouwen, al zijn er tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen die wijzen op diens aanwezigheid. Voor de overige mogelijk aanwezige soorten geldt een algemene vrijstelling, waardoor nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing niet nodig is. Nader onderzoek zal wel moeten uitwijzen of de steenmarter gebruik maakt van de gebouwen.

Er kunnen meerdere beschermde vleermuissoorten in het onderzoeksgebied voorkomen. Nader onderzoek dient uit te wijzen of de gebouwen gebruikt worden als vaste verblijfplaats.

Vogels

Het is noodzakelijk maatregelen die van invloed zijn op broedvogels buiten het broedseizoen uit te voeren, aangezien een ontheffingsaanvraag voor broedvogels vrijwel niet haalbaar is. Er dient te allen tijde rekening te worden gehouden met vaste verblijfplaatsen. Deze zijn echter niet aangetroffen, maar mogelijk wel in klein aantal aanwezig in naburige bomen.

Amfibieën

Het gebied is voor amfibieën niet interessant en zal hoogstens door een zwervend individu worden bezocht. Nader onderzoek of ontheffing is niet nodig.

Reptielen, vissen en ongewervelden

Er zijn geen beschermde reptielen, vissen of ongewervelden aanwezig of te verwachten in het onderzoeksgebied. De (net buiten het onderzoeksgebied) mogelijk te verwachten soorten betreffen alleen algemene beschermde soorten waarvoor in het kader van de werkzaamheden een vrijstelling geldt. Nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor deze soortgroepen is niet nodig.

Uitvoer fase 2

Nader onderzoek naar het terreingebruik van vleermuizen en steenmarter wordt aangeraden.

6. AANBEVELINGEN

Los van de conclusies dienen de volgende aanbevelingen te worden gevolgd:

- Beschermde broedvogels kunnen in het gebied voorkomen tussen de aanwezige vegetatie. Daarom is het van groot belang met het broedseizoen van deze beschermde vogelsoorten rekening te houden. Dit betekent dat maatregelen waarbij vegetatie wordt verwijderd buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden om verstoring te voorkomen. De kans dat er helemaal geen vogels broeden is namelijk vrij klein. Binnen het plangebied is slechts zeer beperkt geschikte broedgelegenheid aanwezig. Aanwezigheid van broedvogels kan echter niet geheel worden uitgesloten. LNV geeft als richtlijn voor het broedseizoen de periode half maart tot half juni. Algemeen wordt aangehouden dat het broedseizoen van de meeste vogels loopt van half maart tot half juli. Om rekening te houden met een klein aantal soorten die eerder of later broeden wordt aangeraden tussen half februari en eind augustus géén maatregelen te treffen. Indien besloten wordt ertoe over te gaan om het gebied vóór de broedtijd kaal te maken en vervolgens in de broedtijd door te werken, is het van belang ervoor te waken, dat er zich in de nieuwe kale situatie geen nieuwe broedgevallen voordoen zolang er nog maatregelen moeten worden uitgevoerd. Sluit de aanwezigheid van nesten uit tijdens alle fasen van de werkzaamheden.
- De zorgplicht dient ook voor andere organismen in acht te worden genomen. Dit houdt in dat er volgens normaal gebruik zorgvuldig gewerkt moet worden, waarbij indien mogelijk verstoring wordt voorkomen. Actief doden van dieren is altijd verboden.

BRONNEN

- **Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van en Thissen, J.B.M (1992).** Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV uitgeverij.
- **Broekmeyer, M.E.A., Ottburg, F.G.W.A. en Kistenkas, F.H. (2003).** Flora- en faunawet. Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Natuurplanbureau, werkdokument 2003/14.
- **Heusden, W.R.M. van en Vreugdenhil, S.J., (2006).** Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- **Limpens, H., Mostert, K en Bongers, W. (1997).** Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV uitgeverij.
- **LNV (2003).** Ondernemen en de Flora- en faunawet.
- **LNV (2005).** Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!